

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Det går inte att ta känslorna från nån: Mästerlig bilderbok, rik som en roman

Österlund, Maria

Published in:
Hufvudstadsbladet

Publicerad: 01/01/2020

Document Version
(Referentgranskad version om publikationen är vetenskaplig)

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Österlund, M. (2020). Det går inte att ta känslorna från nån: Mästerlig bilderbok, rik som en roman: Recension av Tahvanainen, Sanna & Lucander, Jenny *Min svarta hund*. *Hufvudstadsbladet*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Det går inte att ta känslorna ifrån nån. Mästerlig bilderbok, rik som en roman

Tahvanainen, Sanna & Lucander, Jenny, *Min svarta hund*, Schildts & Söderströms, 2020.

Om du ska recensera en bilderbok måste du läsa den varje dag i minst sex veckor. Det slog bilderboksnestor Ulla Rhedin fast i en debatt om bilderbokskritik. Hon fick mothugg. Men det ligger något i hennes ställningstagande. För just så rik är bilderboken i bästa fall. Den växer och fördjupas i legeringen av text och bild, för varje genomläsning. Det tänker jag på då jag får Sanna Tahvanainen och Jenny Lucanders *Min svarta hund* i min hand.

Att känslor, också de svårbemästrade bångstyrga, allt mer tar plats i bilderboken är en trend. Greppet hänger ihop med den affektiva vändningen, där känslor uppvärderats. Tahvanainen är en skicklig bilderboksberättare som inte ryggat för svåra frågor. Detta är hennes fjärde bilderbok. Hon har tidigare gestaltat otillräcklighet och psykisk ohälsa, men då hos mammor. Nu står pojken i tur.

Bilderbokscameo

Leonard är fotbollsskille med påfallande djurintresse, särskilt för elefanter. Han är en skicklig tecknare, men verkar väldigt ensam. Familjen har en bekymmerslös baby och föräldrarna kämpar med att få rätsida på sin vardag. Särskilt skär det sig mellan Leonard och hans pappa. Rik som en roman berättar den sparsmakade texten och de mångskiktade bilderna hur Leonard ska lära sig hantera sina känslor. Det gör han hos psykologen Siv Sund. "Jag träffar Siv Sund på grund av mina känslor. De är stora och många. Jag säger saker som skär som svärd. Mina händer river och slår." Lucander låter Tahvanainen göra en rolig bilderbokscameo då hon gör psykologen porträttlik.

Av psykologen får Leonard en imaginär hund att ta hand om. "Det går inte att ta känslorna ifrån Leonard, säger Siv Sund. Han måste lära sig leva med dem. Hunden hjälper honom. Men varför? säger pappa. Det är ju självklart, säger mamma. Måste du alltid förminska mig? säger pappa". Boken berättar i jagperspektiv och ger Leonard tolkningsföreträde. Det är hans blick på föräldrarna som erbjuds. "Vad har ni grålat om idag då?" frågar han dem. Det fina är att det finns tryggt utrymme för Leonards känslor, att slå sönder allt i sitt rum eller utpumpad ligga och stirra efter sin terapisesion som är tyngre än fotbollsträning.

Churchill, Freud och cigarrer

Bilderböcker ska också läsas för de fina föräldraskildringarna. Att äktenskapet mellan Leonards föräldrar utmanas av småbarnsåren är uppenbart. Till och med hans namn är en kompromiss. Namnet har han fått efter Sir Winston Leonard Spencer-Churchill, Englands forne premiärminister, nobelpristagare i litteratur som "rökte cigarrer nästan lika tjocka som snabeln på en elefant." Lucander och Tahvanainen berikar sin bilderbok genom att ge den klangbottnar. Det gör de genom att placera in markörer som Churchill med sin feta cigarr och Sigmund Freud, psykoanalysens fader, också känd för sitt extensiva cigarrökande.

Båda herrarna har gett upphov till en del myter som här sätts i spel. Den ena myten lånar titel till bilderboken. Churchill led av återkommande depression som han kallade min svarta hund. Eftervärlden har ivrigt diagnosticerat honom som bipolär och ADD-H, mycket har skrivits i saken. Enligt *Oxford English Dictionary* är uttrycket "black dog" för melankoli och depression aktuellt från 1700-talet och lär ha varit en vanlig eufemism. På Siv Sunds skrivbord står en kopp med Freudmotiv där cigarren är synlig. Att Freud skulle ha sagt "Ibland är en cigarr bara en cigarr" finns inga belägg för, men många är de som anser att han borde sagt det. Ytterligare en man kastas in i sammanhanget fotbollslegenden Bobby Moore. Det finns alltså mycket att nysta i. Denna faktafäbless och kunnighet

kan också tillskrivas hur vissa barn är funtade. Att de helt enkelt kan väldigt mycket om olika ämnen som fånglar dem. Svårare kan det vara att domptera känslor.

Magnifika miljöskildringar

Min svarta hund är Tahvanainen och Lucanders andra gemensamma bilderbok. För den första *Dröm om drakar* (2015) nominerades de till prestigefyllda Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris. Lucander har nominerats tre gånger, just nu med bilderboken *Vi är lajon!*. Att hon är en av landets främsta och mest intressanta illustratörer råder ingen tvekan om. Hennes signum är ett mångskiktat bildberättande där inre och yttre verklighet tillåts samspela på boksidorna. Bildberättandet är perspektivrikt med utpräglad känsla för kolorism och textur. Det finns mycket att hämta i hennes miljöskildringar där läsaren förflyttas mellan yttre och inre landskap. Än är vi på savannen, än i hemmet med takhöjd, välfylld bokhylla, kakelugn, konst och Howardsoffa som markerar det bildade hemmet där det oregerliga barnet bor.

På sista uppslaget sitter Siv Sund hopkrupen vid sitt skrivbord och gnager på ett hundben. Det är så Leonard föreställer sig henne, en signal om att det oregerliga huserar i oss alla. Att ingen går fri från det svarta, att alla har sina svarta hundar att hantera.